

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

СХВАЛЕНО
Вченою радою ЧНУ
ім. Петра Могили

Протокол №
“ 11 ” лютого 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор ЧНУ ім. Петра Могили

Е. Ф. Клименко

“ _____ ” лютого 2019 р.

ПРОГРАМА

атестаційного екзамену

за рівнем вищої освіти «Бакалавр»

**галузі знань 0301 «Соціально-політичні науки »
напряму підготовки 6.030104 «Політологія»**

Перший проректор

_____ Н. М. Іщенко

Декан факультету політичних наук

_____ О. В. Шевчук

Завідувач кафедри політичних наук

_____ М. С. Іванов

*Програма схвалена
на засіданні кафедри політичних наук
(Протокол № 5 від 30 січня 2019 року)*

Миколаїв – 2019

КОНЦЕПЦІЯ, МЕТА І ЗАВДАННЯ

Політологія вивчає владно-політичні відносини на місцевому, національному та глобальному рівні (politics, policy, polity), зокрема політичні ідеї та концепції, проблеми влади та публічної політики, формальні та неформальні політичні інститути та процеси, політичну поведінку, політичну культуру та ідеологію, світову політику та політику окремих країн та регіонів.

Метою навчання є підготовка кваліфікованих фахівців-політологів, які ґрунтовно володіють категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом світової політичної науки, фундаментальними знаннями сучасної політичної теорії та практики. Набуті компетентності можуть бути застосовані в експертно-аналітичній, науково-дослідницькій, політико-організаційній, викладацькій, громадській та суспільно-політичній діяльності.

Теоретичний зміст предметної області охоплює широкий спектр теорій та концепцій з нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології, спеціальних політологічних дисциплін. Здобувач вищої освіти навчається фундаментальним підходам і методам аналізу політики: теорії суспільного вибору, теорії раціонального вибору, теорії ігор, теорії неінституціоналізму та ін. Інтегральною частиною освіти є оволодіння методологією сучасних соціальних наук, зокрема кількісними та якісними методами та інструментарієм прикладного аналізу.

Вихідні компетенції вступника:

До загальних вихідних компетенцій випускника слід віднести, його здатність розв'язувати комплексні спеціалізовані завдання в предметній сфері політології та застосовувати широкий спектр сучасних теорій і методів політичних досліджень та аналізу політики в експертно-аналітичній, науково-дослідницькій, політико-організаційній, викладацькій, консультаційній та громадській сфері практичної професійної діяльності.

Також, вихідні компетенції включають в себе:

1. Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

2. Фундаментальне знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.

3. Вільне володіння категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

4. Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

5. Застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

6. Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту функціонування та взаємодії.

7. Розвинута здатність використовувати широкий спектр політологічних теорій, концептів і методів для професійної інтерпретації та змістовного аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

8. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження з використанням широкого кола якісних і кількісних методів та високоспеціалізованого інструментарію прикладного аналізу.

9. Здатність професійно викладати соціально-політичні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

10. Спроможність професійно виконувати політико-організаційні, науково-дослідницькі, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.

Атестаційний екзамен проводиться в усній формі. Білет складається з чотирьох питань (загальна теорія політики; історія вітчизняних та зарубіжних політичних вчень; технології політичних процесів; виборчі системи держав світу). Відповідь на кожне питання оцінюється в 25 балів. Загалом $25 \times 4 = 100$ балів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Загальна теорія політики

Політика як об'єкт і предмет наукового дослідження

Предмет політичної теорії. Її місце в системі гуманітарних наук. Структура політичної теорії. Політична теорія та суспільні науки.

Наукові та соціальні функції теорії політики, її роль в національному відродженні України. Структура курсу «Загальна теорія політики».

Методи теорії політики та її головні категорії і функції

Методи теорії політики та її головні категорії.

Нормативно юридичний та емпірико-соціологічний підходи до вивчення політичних явищ. Сумативний та аналітико-концептуальний підходи до визначення предмету теорії політики.

Теоретичне та емпіричне у вивченні політики. Міждисциплінарні методи: системний, біхевіористичний, кількісні і порівняльні методи, метод прийняття рішень.

Політика: природа та роль.

Сутність та зміст політики. Політика як відображення політичних інтересів. Визначення політики й ознак політичності. Політичні відносини та їх суб'єкти. Структура суб'єктів. Існуючі концепції. Політика як особлива, специфічна форма суспільної діяльності. Політика - відображення змісту інтересів суспільних класів, прошарків, груп. Політика як практичні відносини і як ідеологія. Політика як наука і мистецтво.

Місце політики в суспільному житті, взаємодія з іншими сферами. Види політики. Історичний прогрес і політичний процес. Політика і ідеологія.

Політична влада.

Влада як суспільне явище. Єдність відносин панування і підкорення, волі і залежності. Соціальне призначення влади. Основні види влади: політична, економічна, духовна і сімейна.

Політична влада як регулятор, як здатність використовувати продукти політичної діяльності. Концепції влади: правова (Т. Гоббс, Д. Локк, І. Кант), універсалістська (М. Вебер, З. Фрейд), реляціоністська (Дж. Картрайт, Т. Блоу), системна (Т. Парсонс, К. Кларк), поведінковий (Дж. Кетлін, Г. Лассуел). Погляди Г. Моргентау. Нові концепції Б. Рассела, М. Фуко та ін.

Державна влада. Основні форми політичної влади, її основні риси. Джерела і методи її здійснення. Меритократія, олігархія, аристократія, плутократія, теократія, охлократія, диктатура. Політична влада і політичне відчуження.

Суб'єкти політичної влади. Законодавча, виконавча і судова влада.

Критерії ефективності і суверенітету влади. Аксиоми влади. Двовладдя і безвладдя. Легальність і легітимізація влади.

Соціальні основи політики

Основні поняття стратифікації. Економічно детермінована влада й соціальний порядок.

Детермінація класової ситуації ринковою ситуацією. Спільні дії як наслідок класового інтересу. Типи «класової боротьби». Статусні почесті. Гарантії статусної стратифікації

Статусні привілеї. Поняття класу й класового статусу. Значення пануючих класів. Соціальні страти і їхній статус.

Громадянське суспільство і влада

Поняття «громадянське суспільство». Генезис поняття «громадянське суспільство». Громадянське суспільство і держава в теорії Аристотеля та Платона. Погляди Томас Гоббса. Джона Локка, Шарля Монтеск'є, Жан-Жака Руссо та Г. Гегеля та їх розуміння поняття «громадянське суспільство».

Сутність громадянського суспільства. Громадянське суспільство як альтернатива традиційному та станово-кастовому суспільству. Вільний індивід як основа громадянського суспільства. Головні передумови громадянського суспільства. Громадянське суспільство як сукупність між особових відносин. Головні ознаки громадянського суспільства.

Структура громадянського суспільства. Громадянське суспільство як складна і багаторівнева система невіддільних зв'язків і структур.

Громадянське суспільство в Україні.

Соціальні суб'єкти політичної влади.

Теоретичне обґрунтування елітаризму: морально-інституціональний і структурно-функціональний підходи. Платон, А. Гамільтон, Ф. Ніцше. Теорія еліти В. Парето. Циркуляція еліти як умова соціальної стабільності. Г. Моска про виділення еліти як умову існування цивілізації. Р. Міхельс про утворення демократією еліти для самозбереження. К. Маннгейм про перехід від еліти "крові" і "багатства" до еліти "здібності".

Концепція елітарної демократії (демократичного елітаризму) Й. Шумпетера, Г. Лассуела та ін. Плюралізм еліт і дисперсії влади на основі балансу політичних інтересів. Закрите і відкрите суспільство, істеблішмент і номенклатура.

Сутність політичного лідерства. Функціональне призначення лідера. Керівники і лідер. Політичне лідерство як політична поведінка. Типи лідерів. Харизматичний тип лідера. Сучасні концепції феномену лідера. "Теорія рис". Ситуаційний підхід. Е. Фромм, Д. Рісмен, М. Вебер про об'єктивні ознаки політичного лідера та його якості.

Механізм політичного лідерства. Руїнування інституту політичного лідерства і його трансформації в культ особи.

Політична система: сутність та функції.

Загальне визначення політичної системи. Різні підходи. Функції політичної системи, її структура. Поняття "політичний інститут". Види політичних інститутів. Основні тенденції розвитку.

Типи політичних систем. Політичні режими як характеристика функціонування політичної системи. Основні параметри політичних режимів: рівень централізації влади, співвідношення держави і громадянського суспільства. Види класифікації політичних режимів.

Політичні режими

Поняття "політичний режим". Основні чинники визначення політичного режиму. Існуючі класифікації політичних режимів.

Тоталітаризм - своєрідний спосіб організації суспільства. Передумови виникнення та розвитку тоталітаризму в політичній практиці. Риси тоталітаризму як типу політичного режиму.

Авторитаризм - тип політичного режиму. Види авторитаризму. Характерні риси авторитаризму. Соціальна роль авторитаризму.

Демократія політичний ідеал. Ознаки демократизму. Демократія як альтернатива тоталітарно-авторитарному централізму і анархістському децентралізму.

Динамічність як умова існування стабільного демократичного політичного режиму. Модернізація політичних режимів. Зміна менталітету - закономірність демократичних модернізацій суспільства.

Теоретичні підходи до визначення української моделі політичного суспільства.

Держава в політичній системі: функції та роль.

Особливості держави як політичного інституту. Основні функції, їхня класифікація і розвиток. Форми державного правління.

Структура державної влади. Система органів державного управління. Державне управління і самоврядування. Виборчі системи, їхні типи. Унітарна держава, федерація, конфедерація. Утворення, трансформація і перспективи України. Державний апарат як підсистема державної влади. Правова держава: передумови і характеристика.

Співвідношення суспільства і держави. Проблема етатизації і деататизації суспільного життя. "Громадянське суспільство": сучасне розуміння. Умови існування: ринок, незалежні політичні сили, громадська думка, свободи особи.

Партії як суб'єкти політичної системи

Політичні партії як інститути політичної системи. Обумовленість функцій партій та їхнє місце в політичній системі. Виникнення сучасних політичних партій та їх типологія. Нові нетрадиційні партії в умовах постіндустріального суспільства.

Партійні системи. Багатоманітність визначень партійних систем.

Різноманітні підходи до їхньої типології. Поділ на однопартійні, двопартійні і багато партійні системи. Типологія Дж. Сарторі.

М. Дюверже про співвідношення організацій політичних партій і демократичної ортодоксії. Багатопартійність - умова демократизації всіх сторін суспільного життя. Багатопартійність і функціонування громадянського суспільства.

Політичні партії при переході від тоталітаризму до демократії. Крах декоративної багатопартійності. Складність і суперечливість формування справжньої багатопартійності.

Особистість і політика

Сутність політичної свідомості. Масова свідомість, її роль у політичному житті. Взаємодія індивідуальної і масової свідомості. Деформація політичної свідомості на ґрунті тоталітаризму. Протиріччя формування політичної свідомості під час демократизації.

Суть політичної ідеології. Наслідки тотальної ідеологізації суспільного життя. Зміст і межі деідеологізації в політиці.

Громадська думка - специфічний стан суспільної свідомості. Способи виявлення і вивчення стану громадської думки. Політичний моніторинг.

Сутність політичної культури, її визначення (Г. Алмонд, С. Верба, М. Бернштейн, В.Липинський). Структура політичної культури. Вплив національного характеру на політичну культуру. Функції політичної культури та її типи. Співвідношення поняття "політична культура" і " громадянська культура". Громадянська культура і політична цивілізованість.

Політичний розвиток і політичний процес

Загальне визначення політичного процесу. Структура політичної діяльності, умови і результати, суб'єкти і об'єкти, цілі і засоби, інтереси і цінні настанови. Поняття «політична акція». Політичний процес як ланцюг політичних ситуацій: змінюваність у часі і просторі.

Функціональний зміст політичного процесу. Його основні стадії: утворення політичної системи, відновлення її компонентів і ознак, прийняття і виконання рішень, контроль за її функціонуванням і розвитком. Вертикальні і горизонтальні зв'язки і взаємодії в політичному процесі. «Прямі» і "зворотні" зв'язки в політиці.

Представництво в системі політичної діяльності. Умови ефективної представницької діяльності. Партійна форма політичної діяльності, її зміст і демократизм.

Стратегія і тактика як спосіб організації політичної діяльності. Діагноз порядку і співвідношення соціально-політичних сил. Прогноз розвитку ситуації. Прийняття політичних рішень, їхня класифікація. Вибір засобів реалізації стратегічних і тактичних рішень. Політичні компроміси, маневри і розрахунки, наступи і відступи, ізоляція і нейтралізація противника. Антитехнологія в політичній діяльності: її мета і засоби.

Політичний маркетинг - спосіб організації політичної діяльності. Структура та технологія виробництва політичного продукту. Реклама та реалізація політичного продукту. Рейтинг - "ціна" політичного продукту. Реалізація політичного продукту. Маркетинг як фактор стимулювання й ефективності політичної діяльності. Організація попиту на політичний продукт

Політика як міжнародний процес

Міждержавні відносини та їхнє місце у міжнародному політичному процесі. Глобальний, регіональний та субрегіональний рівні міждержавних відносин. Соціальні і політичні рухи в світовому політичному процесі.

Національні (державні) інтереси на міжнародній арені. Г. Моргентау про мораль і цинізм у міжнародній політиці, про "національний інтерес" як центральне поняття теорії світової політики. Сфери зовнішньополітичної діяльності, її зміст і особливості. Фактори зовнішньої політики держави.

Деідеологізація міждержавних відносин. Переосмислення зовнішньо - політичних цілей, способів і засобів їх досягнення. Нові уявлення про фактори взаємозбереження держав. Стратегія і мораль виживання людства.

Рівноправність країн і народів. Державний суверенітет. Право народів на самовизначення і вільний вибір шляху соціального розвитку. Демократизація та гуманізація міжнародних відносин.

Військові та невійськові засоби безпеки. Ідеї оборонних військових доктрин і розумної достатності військової могутності. Проблеми обмеження і скорочення озброєнь.

Міжнародні конфлікти та засоби їх розв'язання. Концепція міжнародних конфліктів К. Райта. Політика національного примирення.

Зростання ролі ООН як універсальної міжнародної організації. Л. Браун про національну і міжнародну безпеку, про майбутнє «життєздатне суспільство».

Історія зарубіжної та вітчизняної політичної думки

Предмет і метод історії політичних вчень

Поняття та структура політичних доктрин. Принципи історизму. Критерії оцінки політичних доктрин.

Періодизація історії політичних вчень. Структура курсу.

Політичні вчення в державах Давнього Сходу

Біля витоків двох цивілізацій: фелотія на Сході і класична демократія на Заході. Погляди на владу, державу та державне управління в країнах Давнього Сходу.

Політична Ідеологія Давньої Індії та Китаю.

Правничо-політична думка Візантії

Унікальний синтез західної і східної цивілізацій у візантійській правничо-політичній думці.

Останній римлянин" Боеції. С.Августин, Ф.Аквінський.

Політичні вчення Давньої Греції

Становлення західноєвропейської політичної теорії цивілізації. Філософсько-політичні погляди Давньої Греції.

Розвиток демократичних вчень. Політичні вчення аристократії. Платон "Держава", "Закони", "Політика".

Найкраща реальна держава Аристотеля. Політичні вчення в період занепаду давньогрецьких держав. Епікурейці. Циніки.

Розвиток античної політичної традиції у Стародавньому Римі

Теорія світової спільноти. Закон природи. Особистість і людство. Договір і монархія. Місто-держава як всесвітня держава.

Цицерон. Римські юристи. Політико-правничі вчення раннього християнства. Сенека та отці церкви. Зародження теократичних доктрин. Августин Блаженний.

Три напрямки західної цивілізації. Політичні вчення Західної Європи раннього Середньовіччя

Політико-правнича теорія середньовічної схоластики. Фома Аквінський. Політичні ідеї середньовічних ересей.

Політичні ідеали середньовічного бюргерства. Марсилій Падуанський і Вільям Окам. Соборна теорія.

Політичні вчення в Західній Європі пізнього Середньовіччя

Виникнення буржуазної політико-правової ідеології. Вчення Макіавеллі про державу та політику.

Перші протестантські реформатори. Мартін Лютер, Ж.Кальвін і влада церкви. Роялістські й антироялістські теорії Англії та Франції. Протестантська критика абсолютизму.

Теорія державного суверенітету. Жан Боден. Добре впорядкована держава. Виникнення політичної ідеології утопічного соціалізму. Проблеми держави і права в "Утопії" Т.Мора. Т.Кампанелла "Місто сонця".

Політичні вчення в Англії та Голландії в період ранніх буржуазних революцій

Політичні вчення у Голландії XVII ст.

Основні напрямки політичної ідеології в період англійської революції. Левелери. Дігери. Право волі Вінстенлі,

Теоретичне обґрунтування демократії. Спіноза. Обґрунтування класового компромісу у вченні Дж.Локка.

Економічна база республіканізму. Дж.Мільтон, Філмер і Сідней.

Політичні вчення у Франції в період кризи феодального ладу та буржуазної революції кінця XVIII ст.

Відродження політичної філософії у Франції. Монтеск'є про державу і право. Політична програма Вольтера. Ідея громадянської свободи.

Фізіократи. Гольбах. Гельвецій. Дрібнобуржуазний радикалізм Ж.-Ж.Руссо. Людина

як громадянин. Парадокс свободи.

Політико-правничі вчення утопічного соціалізму. Ж. Мельєс, Маблі. Основні напрямки політико-правничої думки в період буржуазної революції.

Конституційно-правознавчі надбання класичного консерватизму

Основні школи класичного консерватизму. Томас Гоббс і Річард Кумберланд: "війна всіх проти всіх" чи "доброзичливість усіх до всіх"?

Дж.Локк і Ш.Монтеск'є. Концепція правової держави. Англійські моральні філософи: шотландська школа "Common Sense". Е.Берк - "Роздуми про революцію у Франції".

Консерватизм у Франції. Ж. де Местр. Історична школа права у Німеччині (Ф.Савіньї, Г.Пухта).

Політичні і правничі вчення у США у період боротьби за незалежність

Пейн про державу і право. Політико-правничі погляди Джефферсона.

Погляди Гамільтона на державу і право.

Політичні вчення класиків німецької філософії кінця XVIII - початку XIX ст.

Вчення І.Канта про право і державу.

Гегель про державу і право.

Буржуазна політична ідеологія у Західній Європі першої половини XIX ст.

Досвід ліберальної демократії та уроки західноєвропейських революцій першої половини XIX століття.

Буржуазний лібералізм у Франції. Бенджамін Констант.

Лібералізм в Англії. Є.Бентам - ідейний провісник розквіту англійського парламентаризму. Три аспекти утвердження політичної свободи.

Розвиток класичного лібералізму в працях Д.Стюарта Міля. Про межі влади суспільства над індивідом.

Виникнення юридичного позитивізму. Дж.Остін. Теорія "понадкласової монархії" Л.Штейна

Політико-правничі вчення О.Конта.

Політичні погляди представників утопічного соціалізму початку XIX ст.

Утопічний соціалізм у Франції XVIII ст. Погляди Сен-Сімона на державу і владу.

Фур'є про державу.

Оуєн про громадянське суспільство, державу і владу.

Політичні вчення в Росії (друга половина XVIII - перша половина XX століття)

Ідеологія "освіченого абсолютизму".

Політико-правничі ідеології феодалної аристократії. Просвітники. М.Новіков, Я.П.Козельський, О.Радищев, О.Герцен.

Дворянський і буржуазний лібералізм першої половини XIX ст. М.Сперанський.

Політичні погляди та конституційні проекти декабристів. Політико-правничі ідеї слов'янофілів і західників.

Зародження та розвиток сучасної західної політології

Теорія демократії на межі XIX - XX ст. Класики західної політології.

М.Вебер - фундатор політичної науки. Новий погляд на організацію суспільства: виникнення теорії еліт.

Перші контури соціології політики. Змістовний розділ 1 Політична думка на українських землях від зародження до кінця XVIII століття

Політична думка княжої доби

Становлення і розвиток політичної думки в епоху Київської Русі: історичне та світоглядне тло. Політичні ідеї твору митрополита Іларіона «Слово про закон і благодать». Розвиток політичних ідей у «Повісті минулих літ». «Повчання» Володимира Мономаха як політичний заповіт. Ідея політичного об'єднання українських земель у творі «Слово о полку Ігоревім». Проблема співвідношення духовної та світської влади у творчості Кирила Туровського. Політичні ідеї Данила Заточника. Значення політичних ідей княжої доби для подальшого розвитку вітчизняної політичної думки.

Політична думка Галицько-Волинського князівства та литовсько-польської доби (до Люблінської унії)

Галицько-Волинське князівство в історії української державності. Політичні ідеї Галицько-Волинського літопису. Політичні ідеї централізації держави та зміцнення королівської влади в Судебнику Великого князя Казимира. Політичні засади державності в Литовських статутах. Відокремлення політичної науки від теології в поглядах Ю. Котермак-Дрогобича. Сутність держави та проблеми політичної влади в суспільно-політичних поглядах С. Оріховського-Роксолана.

Політична думка другої половини XVI століття

Чинники впливу на розвиток політичної думки на українських землях удругій половині XVI ст. Релігійно-політичні погляди П. Скарги. Антиунійні погляди С. Зизанія. Політичні погляди Ю. Рогатинця. Гуманістичний суспільно-політичний світогляд Й. Верещинського: державно-політична проблематика праць Й. Верещинського. Козацька проблематика у творчості Й. Верещинського. Модель Задніпровської козацької держави Суспільно-політичні погляди представників Острозької академії. Проблематика досліджень полемістів Острозької академії. Антикатолицькі ідеї у полемічній спадщині Г. Смотрицького. Суспільно-політичний світогляд І. Вишенського.

Політична думка першої половини XVII століття: продовження полемічної традиції

Суспільно-політичний світогляд З. Копистенського. Ренесансний гуманізм Л. Зизанія. Релігійно-політичні погляди М. Смотрицького. Християнський гуманізм К.Т. Ставровецького

Українська політична думка в добу визвольних змагань XVII століття

Загальна характеристика традицій суспільно-політичної думки в добу визвольних змагань. Духовні, культурні, морально-етичні та державно-політичні ідеї П. Могили. Релігійно-політичні просвітницькі погляди І. Борецького. Полемічні та християнсько-моральні ідеї І. Гізеля. Політико-правова концепція Ю. Немирича. Політичне значення «Гадяцького договору». Уявлення про державу, політичну націю та легітимність влади в концепціях Ф. Софоновича. Державницька концепція Б. Хмельницького

Українська політична думка періоду занепаду козацько-гетьманської держави (кінець XVII – XVIII століття)

Політичні аспекти занепаду української державності. Політичні ідеї представників духовенства (С. Яворський, Ф. Прокопович). Суспільно-політичні погляди С. Яворського. Концепція держави освіченого абсолютизму Ф. Прокоповича. Політичні ідеї українських гетьманів (І. Мазепа, П. Орлик). Політична програма І. Мазепа. Політична лінія П. Орлика. «Пакти й Конституція законів й вольностей Війська Запорозького» – пам'ятка української політичної думки.4. Політичні ідеї у козацьких літописах (С. Величка, Г. Граб'янки). «Літопис С. Величка». «Літопис Г. Граб'янки». «Просвітницький» напрям політичної думки (Я. Козельський, М. Козачинський, С. Десницький, В. Каразин). Політико-правова проблематика у дослідженнях Я. Козельського, С. Десницького та М. Козачинського. Консерватизм просвітницьких політичних ідей В. Каразина. Суспільно-політичний ідеал Г. Сковороди.

Змістовний розділ 2. Українська політична думка XIX століття

Українська політична думка початку національного відродження на землях у складі Російської імперії (перша половина XIX століття)

Суспільно-політичні передумови національного відродження в Наддніпрянській Україні. Ідеологічні засади українських автономістів. «Історія Русів» як декларація прав української нації. Виникнення та діяльність перших таємних товариств в Україні. Масонство. Декабристський рух в Україні.

Політична думка на теренах західноукраїнських земель у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у XIX столітті

Вплив суспільно-політичної ситуації на західноукраїнських землях кінця XVIII –

першої половини ХІХ ст. на еволюцію політичної думки. Політичні ідеї представників «Руської Трійці». Суспільно-політична платформа М. Шашкевича. Політичні ідеї І. Вагилевича. Національно-політичні трансформації світогляду Я. Головацького. О.-Ю. Федькович – передвісник українського національного відродження Буковини.

Т. Шевченко: його роль і значення для еволюції вітчизняної політичної думки. Кирило-Мефодіївське товариство

Витоки українського національного відродження ХІХ ст. Політична програма Кирило-Мефодіївського товариства. Політична позиція Т. Шевченка та його внесок у формування політичних поглядів кирило-мефодіївців. Характеристика суспільно-політичних поглядів М. Костомарова: внесок М. Костомарова в ідейно-політичний контекст ХІХ ст. «Книги буття українського народу» та її політичні стратегіями щодо державно-політичного устрою України. Програмні засади «Статуту Слов'янського товариства Св. Кирила і Мефодія». Політичні проекти майбутньої України (П. Куліш, М. Гулак, Г. Андрузький): мінливість політичного світогляду П. Куліша. Револуційно-демократичні погляди М. Гулака. Проекти конституції майбутньої слов'янської федерації Г. Андрузького.

Політична думка на українських землях у другій половині ХІХ століття

Історичні умови та особливості розвитку політичних ідей на українських землях другої половини ХІХ століття. Соціально-політичні погляди В. Антоновича. Концепція державності та місцевого самоврядування в поглядах М. Драгоманова. Соціально-революційні ідеї В. Мальованого та І. Присецького. Соціально-політичні погляди С. Подолинського, М. Павлика та О. Терлецького. Ідеї державності та національного відродження в концепції І. Франка періоду 1880–1900 рр.

Політична думка України на зламі ХІХ–ХХ століть

Історичні умови розвитку політичної думки на зламі ХІХ–ХХ століть. Ідеї соціал-демократії в Галичині. «Постдрагоманівці» та «націоналісти». Політична історіософія М. Грушевського. Зародження націонал-демократії. Ідейна еволюція І. Франка. Політичний модернізм Лесі Українки. Соціал-демократія Наддніпрянщини. Читання Д. Антоновича, автономізм М. Порша та «інтернаціоналізм» «спілчан». Народження українського націоналізму. М. Міхновський. Ліберальні ідеї в українському суспільстві. Б. Кістяківський. Інші ідейно-політичні течії у національно-визвольному русі, загально-російські течії в Україні.

Змістовний розділ 3. Еволюція вітчизняної політичної думки у першій половині ХХ – на початку ХХІ століть

Українська політична думка часів революції 1905 -1907 років

Передумови та особливості формування української політичної думки часів революції 1905–1907 років. Концепція самостійної України в працях І. Франка («Одвертий лист до галицької української молоді» та «Свобода і автономія»). Конституційний проект М. Міхновського «Основний Закон Самостійної України – Спілки народу українського». Національне питання в працях М. Порша («Автономія України у світлі соціал-демократичної критики», «Про автономію», «Про автономію України»). «Український П'ємонт» М. Грушевського .

Політична думка доби національно-визвольних змагань і революції 1917–1921 років

Загальна характеристика ідейно-політичного середовища 1917–1921 років. Універсали та інші нормативно-правові акти як джерела політичної думки доби національно-визвольних змагань і революції 1917–1921 років. Відображення ідей української революції в суспільно-політичній діяльності М. Грушевського. Еволюція державно-політичних поглядів В. Винниченка. Державотворчі та військово-політичні погляди С. Петлюри. Наукова та громадсько-політична діяльність представників Української партії соціалістів-революціонерів (Ю. Охримович, П. Христюк, Н. Григоріїв). С. Мазлах і В. Шахрай – фундатори націонал-комуністичної течії в Україні.

Політична думка в радянській Україні в період непу (20-ті рр. ХХ ст)

Нова економічна політика в Україні: загальна характеристика та вплив на характер політичної думки. Сутність «українізації»: політичні підходи Г. Гринька та М. Скрипника. Д. Лебідь і «теорія боротьби двох культур». Політичні ідеї представників «націонал-ухильництва» (О. Шумський, М. Хвильовий, М. Волобуєв, Ю. Лапчинський): а) політичні ідеї «націонал-ухильників»: загальна характеристика; б) політична думка Ю. Лапчинського: українська радянська держава та забезпечення її незалежності; в) проблема української державності у політичних поглядах М. Хвильового; г) політичні ідеї О. Шумського; д) обґрунтування українського економічного націоналізму М. Волобуєвим. Клас і нація у вченні М. Яворського.

Політична думка 1920-х років у Галичині

Політична ситуація в Галичині після поразки національно-визвольної революції. Політична ідея у теорії та практиці західноукраїнських діячів національно-демократичного напрямку (Д. Левицький, М. Галушинський, В. Мудрий, В. Целевич, М. Рудницька). Державно-соборницька концепція націоналістичних ідеологів: «чинний націоналізм» Д. Донцова; Д. Андрієвський – ідеолог і практик українського націоналізму; внесок С. Ленкавського у розвиток ідеології ОУН. М. Стахів: соціаліст і дослідник інститутів політичної системи.

Українська політична думка 1920–1930-х років на Закарпатті. Політичні погляди діячів Карпатської України

Загальна характеристика політичної думки 1920–1930-х років на Закарпатті: історичні передумови та регіональна особливість. Питання політичної єдності з українськими землями в програмних ідеях партій Закарпаття міжвоєнного періоду. Політичні погляди діячів Карпатської України: еволюція політичних поглядів А. Волошина; державницька думка братів М. і Ю. Брацкайків; національне питання у поглядах братів Ф. і Ю. Реваїв; радикальний націоналізм С. Росохи та І. Рогача.

Політична думка в радянській Україні в 1930-х роках

Особливості суспільно-політичної ситуації в радянській Україні в 1930-х роках. Специфіка політичного мислення в радянській Україні в контексті політичного терору проти науки та науковців. «Більшовизація науки» як передумова унеможливлення розвитку політичної думки. Радянська розправа над гуманітарною інтелігенцією. Справа «Спілки визволення України» (СВУ). Справа «контрреволюціоністів» – «Український національний центр» (УНЦ). Конституція УРСР (1937): принципи формування державної влади та політичні права громадян.

Українська політична думка 1930-х років у Галичині

Загальна характеристика політичної думки 1930-х років у Галичині: історична та регіональна особливість. Державницький націоналізм В. Старосольського. Доктрина «організованого націоналізму». Державотворчі ідеали В. Мартинця. Є. Онацький про роль національного проводу. «Творчий націоналізм» Д. Паліїва та М. Шлемкевича. Ідея християнського патріотизму в поглядах А. Шептицького. Клерикально-консервативні ідеї Г. Хомишина та О. Назарука. Теорія держави Т. Коструби. Політичні погляди радянофілів. Зміст політичних поглядів галицьких радянофілів. Ідея культурно-національної автономії В. Левинського. Національне питання у поглядах А. Крушельницького.

Українська політична думка міжвоєнного періоду в середовищі еміграції

Загальний огляд політичної думки в середовищі української еміграції. Українська політична думка націоналістичного спрямування (М. Сціборський, Ю. Липа, Ю. Вассіян): політологічна спадщина М. Сціборського; внесок у політичну науку Ю. Липи та Ю. Вассіяна. Українська політична думка націонал-демократичного спрямування (С. Дністрянський, О. Ейхельман, О.-І. Бочковський): наукова спадщина С. Дністрянського; політологічний аспект праць О. Ейхельмана; політичні погляди О.І. Бочковського. Українська політична думка консервативного спрямування (В. Липинський, С. Томашівський, В. Кучабський): внесок у політичну науку В. Липинського; політологічна спадщина С. Томашівського та В. Кучабського. Українська політична думка соціал-

демократичного (народницького) спрямування (Р. Лашенко, С. Шелухін): політичні погляди Р. Лашенка, науковий доробок С. Шелухіна.

Політична думка у радянській Україні 1940–1950-х років

Суспільно-політичний розвиток України періодів зміцнення сталінського тоталітаризму та «відлиги». Комуністична партійна домінанта політичної думки в творах радянських письменників із номенклатурного оточення керівництва УРСР: О. Корнійчук: «завжди на вістрі ідеологічної боротьби». Ідеологічні пріоритети партійної номенклатури в творчості М. Бажана. П. Тичина: талант поета на службі партії та її вождя. М. Рильський: між поетичною лірикою та партійним офіціозом. А. Малишко: конфлікт молодого таланту та партійних догм. Ю. Яновський романтизм під пресом соцреалізму та партійності. Націо-орієнтований контекст політичної проблематики в творах українських письменників і поетів (О. Довженко, О. Гончар, В. Сосюра): О. Довженко: політична проблематика у творах і кінематографі; формування політичного світогляду у ранній творчості О. Гончара; історико-політична проблематика в творчості В. Сосюри. Політичний дискурс західноукраїнських радянських письменників і публіцистів: радянське фільмове політичне дискурс О. Гаврилюка; радянський патріотизм С. Тудора; Я. Галан – авангард компартійного ідеологічного наступу. Ідеологеми дискурсу радянського патріотизму в науковому та публіцистичному наративі як інструмент політичної боротьби. Політична думка України періоду десталінізації.

Політична ідеологія українського національно-визвольного руху 1940–1950-х років та її закріплення у пам'ятках політичної думки

Історичні передумови, суть та особливості трансформаційних процесів у політичній ідеології українського національно-визвольного руху 1940–1950-х років. Політична концепція П. Федуну («Петра Полтави»). Політична та соціально-економічна програма українського національно-визвольного руху у творчій спадщині О. Дяківа («Горнового»). Державницькі погляди Я. Богдана («Всеволода Рамзенка»). Проблематика московського імперіалізму та ставлення до російського народу в публіцистиці теоретиків націоналістичного підпілля (Я. Бусел, К. Зарицька, Д. Маївський, Й. Позичанюк, Я. Прокоп, Я. Старух та ін.)

Змістовний розділ 4. Розвиток української політичної думки у другій половині ХХ - на початку ХХІ століть

Українська політична думка на еміграції у період після Другої світової війни

Третя хвиля повоєнного переселенського руху з України як основа формування нової політичної думки на еміграції. Загальна характеристика засад розвитку та структура політологічних досліджень еміграції у повоєнний період. Трансформація народницьких ідей І. Багряного. Ліберальна політична філософія І. Лисяк-Рудницького. Український неомарксизм у повоєнний період (В. Винниченко, Р. Роздольський, І. Майстренко, В. Голубничий). Розвиток націоналістичних ідей у діаспорі (Д. Донцов, Л. Ребет, «двійкарі»).

Політична думка у радянській Україні у 1960–1980-х роках

Реформування політичної системи СРСР на початку 1960-х років. Характерні ознаки політичного курсу П. Шелеста та поглядів його однодумців (О. Ліберман, Ф. Овчаренко). Концепції національної політики СРСР Л. Брежнєва та В. Андропова. Політичні ідеї представників політики русифікації в УРСР у 1970–1980-х роках (В. Щербицький, В. Маланчук, О. Капто). Громадсько-політична діяльність О. Гончара у 1960–1980-х роках. Особливості політичної думки представників української радянської творчої інтелігенції 1960–1980-х роках (П. Загребельний, Б. Олійник, Ф. Роговий, М. Браїчевський). Зародження політичної науки в СРСР (П. Недбайло, Б. Бабій, Ф. Бурлацький, Г. Шахназаров).

Політичні ідеї представників українського дисидентського руху 1960–1980-х років

Дисидентський рух: поняття, генеза, основні ідеї. Українські шістдесятники – представники культурно-просвітницького дисидентства: прогресивні конституційні ідеї В. Стуса; поєднання прорадянської ідеології та демократичних ідей у політичних поглядах В. Симоненка; концепція політичного етичного спротиву І. Світличного. Політичні погляди

представників українського національно-самостійницького напрямку: державницька доктрина В. Чорновола; антиколоніальні ідеї Л. Лук'яненка; критика радянського імперського режиму С. Хмарою; просвітницький націоналізм І. Дзюби. Правозахисні ідеї як синтез демократичних цінностей і лівих поглядів: еволюція поглядів П. Григоренка: від ревізйонізму до правозахисних ідей; концепція комуністичного капіталізму М. Руденка; гуманістичний критицизм влади Л. Плюща. Релігійно-орієнтоване дисидентство: у пошуках свободи совісті та єдності. УГКЦ та національне питання у поглядах Й. Сліпого. Свобода совісті як основа демократичного суспільства у працях В. Романюка. Політичне значення Української греко-католицької церкви у поглядах І. Гея.

Сучасний етап формування вітчизняної політичної думки

Вплив перебудови на утвердження політичної науки в Україні(1985–1991 рр.). Процес легітимації політичної науки (кінець 1980-х – середина 1990-х рр). Інституціоналізація політичної науки (середина 90-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.). Основні напрями досліджень вітчизняної політичної науки. Здобутки та проблеми розвитку української політичної науки на новітньому етапі.

Технології політичних процесів

Політичні процеси: базові аспекти аналізу та управління

Структура та базові проблеми курсу. Основні поняття та їх операціоналізація. Актуальність політичного менеджменту під кутом зору підвищення ефективності діяльності суб'єктів політики.

Політика під процесуальним кутом зору. Теоретичні підходи та параметри вивчення політичних процесів. Політичні зміни й політичний розвиток. Політичний процес як діалектична єдність об'єктивних та суб'єктивних компонентів: методологічні засади цілеспрямованого управління. Політичний менеджмент як «мистецтво можливого».

Проблема першоджерела «політичної енергетики». Соціальні основи політичної активності: процес та механізми представництва інтересів. Суспільство та політична влада: прямий та зворотній зв'язок: системний підхід та модель Д.Істона.

Можливості технологізації управління процесами представництва інтересів: активізуючи роль політичних партій, еліт тощо. Політична соціалізація та мобілізація мас та соціальних спільнот. Проблема та наслідки соціально-політичного відчуження (феномен закону олігархічних тенденцій Р.Міхельса, дослідження Л.Троцького, М.Джиласа). Сутність та роль маніпулювання свідомістю мас з боку елітарних кіл у політиці.

Парадигмальний підхід до визначення змісту загальносистемних політичних процесів в контексті політичного менеджменту

Політична система та основи її функціонування. Парадигмальний підхід до визначення змісту та напрямку розвитку загальносистемних політичних процесів.

Парадигми діяльності політичних суб'єктів, технологій представництва інтересів та влади у залежності від типу політичного режиму. Парадигми «панування» та «узгодження». Тестування керованих політичних процесів та політичних технологій за допомогою парадигмального підходу: історія та сучасність.

Основи формування й використання політичних технологій в контексті політичного менеджменту та політичного маркетингу

Проблема ефективності політики та «зрілості» суб'єкта політичного менеджменту. Планування політичної діяльності: стратегія і тактика. Індикативний характер політичного планування. Місце політичних технологій з точки зору об'єктивних та суб'єктивних компонентів політичного процесу. Технологізація політичного процесу та його окремих складових. Універсальні та унікальні технології.

Структура політичних технологій. Ресурси як чинник складання та впровадження політичних технологій. Прогнозування в політиці. Феномен політичного консультанта: основні принципи роботи.

Маркетинговий підхід як ключ до складання політичних технологій: інформація, аналітика, планування.

Технології політологічно-прикладного аналізу політичних процесів і ситуацій.

Технології прийняття управлінських рішень

Поняття управлінського рішення. Класифікація рішень за проблемою. Стадії підготовки управлінського рішення. Прийняття рішення як процес не випадкового вибору дій. Класифікація рішень за ступенем ознайомленості суб'єкта із ситуацією.

Чотири рівні прийняття рішень (за М.Вудкоком і Д.Френсісом). П'ять стилів керівництва. Бінарні та багатоваріантні рішення. Психологічні умови для прийняття рішень.

Типи прийняття рішень в залежності від поєднання психологічних якостей. Фактори впливу на прийняття рішень. «Сприятливий момент». Принципи прийняття ефективних рішень. Стадії та кроки прийняття рішень. Європейська та японська моделі прийняття групових рішень. Методи прийняття рішень.

Промування організованих інтересів

Механізм делегування, соціальне та політичне представництво в умовах демократичного режиму. Роль політичних партій, суспільно-політичних рухів і груп інтересів: безпосереднє та функціональне представництво.

Універсальні та унікальні технології представництва, особливості їх використання. Взаємодія різноманітних представницьких структур у межах громадянського суспільства та політичної системи: політичні союзи, передвиборчі домовленості, акції громадської непокори, страйки та інше. PR-технології та їх роль у процесі представництва інтересів.

Феномен та основні технології лобіювання інтересів. Ступінь адекватності лобізму принципам демократичного суспільства. Соціальне партнерство (трипартизм) як можлива альтернатива лобізму. Європейський досвід соціального партнерства.

Технології управління політичним конфліктом

Політичний конфлікт як складова частина політичного процесу: проблема протиріччя інтересів та цінностей. Основні підходи до вивчення політичного конфлікту: марксизм, Р.Дарендорф, Л.Козер, Е.Гідденс тощо. Дві основні лінії політичної суперечливості сучасного суспільства.

Технологія політичного аналізу конфлікту: політичний конфлікт. Класифікація політичних конфліктів за різними параметрами. Проблема ранжирування причин політичних конфліктів. Чинники впливу зовнішнього середовища: зацікавлені сторони та їх можлива поведінка у конфлікті. Типи конфліктних настанов.

Процесуальний аспект політичного конфлікту. Стратегії і тактики поведінки конфліктантів. Розгортання конфлікту. Гострота і тривалість конфліктів: чинники впливу.

Після конфліктна фаза. Технології управління конфліктом: ініціювання, запобігання, врегулювання, вирішення. Розв'язання міжнаціональних конфліктів. Переговорний процес: підходи, моделі, стратегії поведінки, технології. Боротьба з конфліктними настановами. Технологія «принципових переговорів» за Р.Фішером та У.Юрі (Гарвардська школа).

Виборча кампанія як предмет політичного менеджменту

Виборчий процес: функції, роль, основні підходи до управління. Вибори як технологія політичного оновлення влади та політичного представництва суб'єктів громадянського суспільства. Поняття та зміст виборчої кампанії.

Об'єктивні та суб'єктивні складові сучасної виборчої кампанії під кутом зору політичного менеджменту. Теоретичні аспекти та концептуальні засади виборчих технологій.

Ресурси й технології виборчої кампанії: основні різновиди. Моделі застосування політичних ресурсів виборчої кампанії.

Державна організація виборчої кампанії та можливості виборчої інженерії

Поняття й сутність виборчої інженерії. Можливості виборчої інженерії за умов різних типів виборчих систем. Виборча інженерія, лобіювання та «адміністративний ресурс»: взаємний зв'язок.

Забезпечення виборчої кампанії законодавчим та адміністративним шляхом. Основні функції виборчих комісій.

Регламентация виборчої кампанії кандидатів і політичних партій. Організація голосування та підбиття підсумків. Спостерігачі та їх роль під час проведення виборів. Основні види порушень під час виборчої кампанії та виборів.

Передвиборча програма: вимоги до складання. Формування передвиборчого штабу

Основні програми суб'єктів політики та особливості їх реєстрації. Вимоги до формування передвиборчої програми політичних партій та кандидатів-мажоритарників. Інформаційні блоки передвиборчої програми для політичних партій: державне управління та місцеве самоврядування; соціально-економічні проблеми; міжнародні відносини, безпека та військова справа; культурно-духовний розвиток; екологічна сфера. Особливості змісту інформаційних блоків для кандидатів-мажоритарників.

Функціональне призначення програм політичних партій: рекламне, агітаційне, ідентифікаційне, легалізаційне та інше.

Вимоги щодо строків, засобів та термінів реалізації зазначених положень в програмах суб'єктів виборчого процесу.

Особливості формування передвиборчого штабу. Розподіл ролей. Структурно-функціональна схема штабу. Агітаційно-рекламний, організаційно-масовий, аналітико-інформаційний відділи як базові структури штабу. Відділи забезпечення роботи штабу. Відділ по роботі із спецпроектми.

Позиціонування кандидата. Центральний меседж кампанії. Модель відбору центральних тем кампанії

Аналіз політичного ринку. Складання електоральної та медіа карт округу. Аналіз демографічних показників. Попередні маркетингові дослідження на старті виборчої кампанії.

Поняття позиціонування товару в комерційній сфері. Особливості позиціонування суб'єкту політичного процесу. Вертикальне та горизонтальне позиціонування.

Обрання центрального меседжу кампанії на основі визначення актуальності проблем округу та аналізу власної ресурсної бази. Схема обрання центральних тем кампанії.

Помилка інвестування в тему. Проблема розфокусування кампанії. «Помилка професіонала».

Моделі електорату. Підходи до формування стратегії

Формування стратегії: постановка задач. Підходи до формування стратегії: наївні, апаратний, соціально-економічний, проблемний, комплексний, проблемно-адресний, рекламний, маніпулятивний. Модель ідеального кандидата. Визначення позитивного образу кандидата. Домінуючий стереотип: поняття та особливості технологічного застосування у передвиборчій боротьбі.

Різновиди електорату. Характеристики рухомого електорату та особливості роботи з ним.

Розробка стратегії на основі позитивного образу кандидата. Типова стратегія на ототожнення.

Розширення позитивного образу кандидата: пряме та через позитивну динаміку. Ефект «медового місяцю».

Компенсація антиобразу. «Критика з образу» як стратегія відпрацювання антиобразу. Протестні/негативні кампанії.

Стратегії по відношенню до конкурентів. Стратегія контрходу. «Критика з образу». Особливості критичної атаки на конкурентів. Компромат та вимоги до ефективного компромату. Визначення базових тем виборчої кампанії.

Змістовий розділ IV. Стратегія виборчої кампанії: активна робота з кандидатом та електоратом. Базові засади тактики

Конфігурація кампанії, установка, адресна група. Робота з різними видами електорату

Конфігурація кампанії як стартова розстановка сил на електоральному полі. Установка як необхідна кількість голосів для перемоги на виборах. Адресна група та особливості її визначення з метою проведення активного агітаційного впливу. Різниця між адресною групою та цільовою аудиторією.

Технологічні особливості впливу на формування конфігурації кампанії. Проблема активності виборців. Різновиди електорату: базовий електорат, антиелекторат, рухомий електорат та особливості роботи з ними під час виборчої кампанії та в інші періоди електорального циклу.

Активний вплив на конфігурацію кампанії: технології підставних кандидатів

Можливості впливу на стартову розстановку сил на електоральному полі. Технології підставних кандидатів. Основні типи кандидатів-підстав (однопольники, спаринги, дублери, важелі, критики, технічні кандидати). Тактичні підставні кандидати та рівень їх

ефективності. Методи протидії активному впливу на конфігурацію кампанії з боку конкурентів.

Базові засади формування тактики виборчої кампанії

Що повинен політтехнолог знати про тактику виборчої кампанії.

Основи політичної та виборчої комунікації. Пропаганда та маніпулятивні технології в сучасних виборчих кампаніях. Технології формування та використання іміджу.

Системи інтенсивної переконуючої комунікації та технології їх застосування у виборчих кампаніях. Особливості використання інших ЗМІ в сучасних виборчих кампаніях (преса, радіо). Підготовка та проведення зустрічей з виборцями: основні вимоги та технології. Політичні мітинги та «естрадно-політичні шоу» у виборчій кампанії та застосування технологій «трансу». Невербальні чинники виступів кандидатів перед виборцями. Технології проведення наочної агітації (листівки, плакати тощо).

Технології контрпропаганди та «чорний піар» у виборчих кампаніях.

Теоретико-методологічні основи проектування. Поняття та типологія проектів

Суть політичного проектування. Контекст загальних понять. Інновація. Соціальна суб'єктність.

Поняття проекту та життєвий цикл проекту. Типи проектів за характером проектних змін. Інноваційні проекти. Підтримуючі проекти. Типи проектів за напрямками діяльності. Інвестиційні проекти. Спонсорські проекти. Кредитні та бюджетні проекти. Типи проектів за їх масштабом.

Доцільність проекту та оцінка його ефективності. Оцінка життєдіяльності політичного проекту. Структура політичного проекту

Обґрунтування доцільності проекту. Концепція проекту. Дослідження можливостей проекту. Ефективність проектів. Оцінка ефективності проектів.

Необхідність діагнозу і прогнозу. Особливості соціальної діагностики. Помилки при визначенні показників. Критерії мінімальності. Критерії оптимальності. Прескриптори. Способи соціальної діагностики.

Структура політичного проекту. Основні задачі структуризації проекту. Компоненти структуризації проекту. Методологія структуризації, її характеристика та значення. Поєднання структур проекту.

Складові системи планування проекту. Методологічні підходи до планування проектів. Система контролю дотримання параметрів проекту. Внесення змін у виконання проекту та їх комплексний аналіз. Планування послідовності робіт. Календарне планування робіт. Головна мета, завдання та методологія розробки сіткових графіків.

Планування ресурсів і витрат. Контроль за виконанням проекту. Практичні основи проектування. Реалізація проекту.

Джерела ресурсного забезпечення проекту та їх вибір. Планування витрат. Оптимізація недостатньої кількості ресурсів. Поняття та порядок складання проектного бюджету.

Завдання контролю за виконанням проекту. Методи контролю. Контроль виконання календарних планів та бюджетів підрозділів. Звітність у системі контролю. Вимірювання й аналіз показників виконання проекту

Якість політичного проекту. Сутність управління якістю проекту та способи забезпечення його якості. Витрати на забезпечення якості проекту. Методи контролю за якістю проекту.

Структура текстового опису проекту. Народження задуму проекту. Концепція проекту. Актуальність, мета, задачі проекту. «Дерево цілей». Проблемно-цільовий ромб. Обґрунтування проекту. Життєздатність проекту. Планування проекту. Правило ресурсів. Правило часу. Правило місця. Правило наслідків. Складання бюджету. Остання форма проекту як тексту. Команда проекту. Формування команди проекту. Заходи щодо відбору персоналу. Особливості управління командою. Управління конфліктами в проектах. Лідерство і мотивація в команді. Розвиток команди. Методи навчання персоналу в проектах.

Захист проекту. Тактика презентації проекту. Організаційні механізми реалізації проекту. Проектне управління. Консорціум. Кадрове забезпечення. Готовність персоналу до реалізації проекту. Контроль. Корекція за підсумками моніторингу.

Завершення робіт. Ліквідація проекту. «Руїни» проектів. Незавершені та нездійсненні проекти. Моральні питання реалізації проектів.

Виборчі системи держав світу

Вступ до курсу «Виборчі системи держав світу»

Предмет, структура курсу, бібліографія і джерела курсу. Права і свободи людини. Політичні права особи і проблема їх реалізації. Теорії представницької демократії. З історії виборчого процесу. Вітчизняний виборчий досвід.

Право вибору та теорії представництва

Політичний вибір та демократія. Суть політичних виборів. Справжні та несправжні вибори.

Вибори та виборчі системи як складова політичної системи

Світові стандарти проведення вільних демократичних виборів. Регіональні стандарти проведення вільних демократичних виборів.

Виборчий процес та електоральна поведінка виборців

Виборчий процес та його етапи. Проголошення (призначення) виборів. Реєстрація виборців. Утворення виборчих округів. Утворення виборчих дільниць. Утворення органів, що проводять вибори. Висування (номінація) кандидатів. Реєстрація кандидатів. Проведення передвиборчої пропаганди та агітації. Голосування. Підрахунок голосів виборців та встановлення підсумків голосування. Встановлення результатів виборів та оприлюднення їх результатів.

Параметризація та типологізація виборчих систем

Загальна характеристика виборчої системи. Елементи виборчих систем. Типи виборчих систем.

Формування виборчих округів

Принципи формування виборчих округів. Маніпулювання межами виборчих округів.

Мажоритарні виборчі системи

Мажоритаризм (принцип більшості) та мажоритарна виборча система (виборча система більшості). Переваги та недоліки мажоритарної виборчої системи. Мажоритарні системи абсолютної, відносної та кваліфікованої більшості. Мажоритарні однотурові та двотурові системи. Різновиди мажоритарних систем за типом голосування.

Пропорційні виборчі системи

Пропорційність (принцип пропорційного представництва) та пропорційна виборча система (система пропорційного представництва). Переваги та недоліки пропорційної виборчої системи. Пропорційне представництво і економічне зростання.

Розподіл пропорційних систем за рівнем пропорційного представництва. Система партійних списків. Система єдиного перехідного голосу (квотно-преференційна система, виборча система Гер-Кларка). Напівпропорційні виборчі системи.

Переведення голосів виборців у мандати

Виборча формула. Перший рівень розподілу голосів виборців. Другий рівень розподілу голосів виборців. Третій рівень розподілу депутатських мандатів (вирівнювальний розподіл мандатів).

Патології виборчих систем та фальсифікація волевиявлення виборців

Способи перешкоджання здійсненню виборчого права. Способи протидії незаконному впливу на виборців. Вибори як засіб переходу до демократії.

Історія виборів та виборчих систем в Україні

Вибори в період становлення та функціонування радянської влади в Україні. Становлення та еволюція виборчої системи України в період незалежності. Трансформація законодавства щодо виборів Президента України; системи виборів народних депутатів України в 1989 – 2007 рр.

Виборчі системи в сучасній Україні

Система виборів Президента України: специфіка, переваги та недоліки. Система виборів депутатів Верховної Ради України: специфіка, переваги та недоліки. Система

виборів депутатів місцевих рад та Верховної Ради Автономної Республіки Крим: специфіка, переваги та недоліки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Автономов А. Основные категории и институты избирательного права / А. Автономов. – М. : Рос. центр избират. технологий, 1995. – 80 с.
2. Автономов, А. С., Веденеев, Ю. А., Луговой, В. В. Сравнительное избирательное право : Учебное пособие / Науч. ред. В. В. Маклаков ; Российский центр обучения избирательным технологиям при Центральной избирательной комиссии РФ. М. : Норма, 2003.
3. Андрианова Т.В. Геополитические теории XX в. – М., 1996;
4. Базовкін Т., Кремінь В. Партії та громадські об'єднання України. - Київ, 1994.
5. Балашова А.И. Избирательный маркетинг: формирование команды кандидата // Вестник МГУ. – Серия 18: социология и политология. – 2002. - №1.
6. Бебик, В. М. Менеджмент виборчої компанії: ресурси, технології, маркетинг [Текст] : навч.-метод. посібник / В. М. Бебик. – К. : МАУП, 2001. – 216с. : іл. – – 22грн.00коп.
7. Белл Д. Третья технологическая революция и ее возможные социальноэкономические последствия- — М., 1990.
8. Белов Г. Политика как общественное явление // Кентавр, 1993.
9. Биковець В. Групи інтересів у політиці: досвід типологізації // Віче. – 2007. - №1-2. – С. 34-36.
10. Бідзюра І. Взаємозв'язок економічних та політичних трансформацій в українському суспільстві: теоретичні аспекти проблеми соціальних змін // Людина і політика. – 2004. - №1. – С. 33-41.
11. Блондель Ж. Политическое лидерство. Путь к всеобъемлющему анализу. - М, 1992.
12. Борисов В.К. Теория политической системы. – М.,1991.
13. Бунге М. Холотехнодемократия: альтернатива капитализму и социализму // Вопросы философии- — 1994. — № 6.
14. Бурдые П. Социология политики. М., 1993.
15. Варій, М. Й. Політико-психологічні передвиборні та виборчі технології [Текст] : Навч. посібник / М. Й. Варій. – К. : Ельга: Ніка- Центр, 2003. – 400с. – 19грн.00коп.
16. Вебер М., Политика как призвание и профессия // Избранные произведения. — М., 1990. — С. 644—707.
17. Выборы в Европейском Союзе / За ред. Ковриженка Д.С.; Лаборатория законодательных инициатив. – К. : ФАДА, ЛТД, 2006. – 156 с.
18. Виборчі технології [Текст] : збірник матеріалів / упоряд. В.Ціон. – К. : ТВ НОВИНАР, 1998. – 200с.
19. Вітчизняна геополітична думка як явище політичної ідентичності українського народу у XX - на початку XXI століття [Текст] / Заремба О. В., Федоренко О. А. - К. : Золоті Ворота, 2010. - 210 с.
20. Власть: очерки политической философии Запада/ под ред. Мшвениерадзе. М., 1989.
21. Войтенко, В. П. Виборчі технології у дзеркалі математики [Текст] / В. П. Войтенко ; Попереднє слово А.С.Матвієнка. – К. : Інститут Відкритої Політики, 1999. – 13с.
22. Гаджиев К. Введение в политическую науку. М., 1997.
23. Ганжуров Ю. Політична реклама чи політична пропаганда // Віче. – 2004. - №9. – С.16-21.
24. Гоулд Ф. Стратегическое планирование избирательной кампании // Полис. – 1993. - №4.
25. Гошовська В.А. Становлення української соціал-демократичної думки кінця XIX-початку XX століття: Проблема світогляду, національних особливостей, теоретичного

осмислення на сторінках преси / В.А.Гошовська. — Х., 1997. — 422 с.

26. Дарендорф Р. От социального государства к цивилизованному обществу // Политические исследования. 1993. №5.

27. Дементьев В.В. Рентоориентированное поведение и господствующая фирма в переходной экономике Украины // Экономика и право. — 2001. — №1. — С. 81-87.

28. Джирал Б., Мангейм К., Ричард К. Рич. Политология. Методы исследования. М., 1997.

29. Зарубежное избирательное право :Учебное пособие / А. Автономов, Ю. Веденеев, О. Дегтярева и др. ; Науч. ред. В. В. Маклаков ; Российский центр обучения избирательным технологиям при Центральной избирательной комиссии РФ., М. : Норма, 2003. — 288 с.

30. Избирательный процесс: теория и практика // Вестник МГУ. — Сер.18: социология и политология. — 1998. - №4; 1999. - №1.

31. Ильин В., Панарин А. Философия политики. М., 1994.

32. Исакова Г. Політичні процеси на пострадянському просторі: тенденції, протиріччя, перспективи // Політичний менеджмент. — 2007. - №3. — С. 128-134.

33. Историчні концепції М.С.Грушевського та В.К.Липинського. Методологічний і суспільнополітичний виміри української історичної думки 1920-х років [Текст] / В. В. Масненко ; Інститут політичних та етнонаціональних досліджень НАН України. - К. ; Черкаси : Брама- ІСУЕП, 2000. - 284 с.

34. Історія вчень про державу і право [Текст] : навч. посіб. / А. І. Кормич. - 3-те вид., переробл. і допов. - К. : Алерта, 2012. - 332 с

35. Історія вчень про державу і право [Текст] : навч. посіб. / О. М. Мироненко, В. П. Горбатенко. - К. : Академія, 2010. - 454 с.

36. Історія політичної думки ХХ-ХХІ століть у першоджерелах [Текст] : навч. посіб. / Колісниченко А. І. [та ін.] ; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили. - Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012 . - Т. 2. - 2012. - 290 с.

37. Історія політичної думки в Україні [Текст] : навчальний посібник / В. П. Горбатенко [и др.] ; Міжрегіональна академія управління персоналом. - К. : МАУП, 2007. - 128 с.

38. Історія політичної думки України: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми; [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.]. — Львів: Новий Світ-2000, 2017. — 632 с.

39. Історія України-Руси [Текст] : в 11 т., 12 кн. / М. С. Грушевський ; голова ред. кол. П. С. Сохань ; НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського. - К. : Наук. думка, 1991 . - (Пам'ятки історичної думки України). - 9, кн. 2 : Роки 1654-1657. - Репр. вид. - К. : [б.в.], 1997. - с.871-1630.

40. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій [Текст] : навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищих закл. освіти / І. В. Огородник, В. В. Огородник. - К. : Вища школа : Знання, 1999. - 544 с.

41. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. — Львів, — 1995. — С.42-69.

42. Классика геополитики XX в./ Сост. К.Королев. - М., 2003;

43. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. М., 1987

44. Колісниченко А.І. Хрестоматія з історії та теорії політики. — Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2009.

45. Колісниченко А.І., Простова О.І., Чупрін Р.В. Методика підготовки і захисту студентами кваліфікаційних, дипломних та курсових робіт: [методичні матеріали]. — Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. — 64 с.

46. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку ХХ сторіччя) / О.І.Салтовський. — К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. — 396 с.

47. Королько В.Г. Передвиборча комунікативно-агітаційна кампанія: політичний феномен, структура, функції // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2002. -№1.

48. Кочубей, Л. О. Вибірчі технології [Текст] : навч. посібник для вузів / Л. О. Кочубей. — К. : Укр. центр політичного менеджменту, 2008. — 332с. — (Б-ка журн.

"Політичний менеджмент"). –

49. Круглашов А. Драма інтелектуала: політичні ідеї Михайла Драгоманова / А. Круглашов. - Чернівці: Прут, 2000. - 486 с.

50. Кухта Б.Л. З історії української політичної думки: [Текст лекцій: Навчальний посібник] .-К.: Генеза, 1994. - 368 с.

51. Макиавелли Н. Государь. Избранные сочинения. М.: «Художественная литература», 1992.

52. Малиновський, Б. М. Відоме і невідоме в історії інформаційних технологій в Україні [Текст] / Б. М. Малиновський. – К. : Академперіодика, 2001. – 214с. – (Б-ка держ. фонду фундаментальних досліджень). –

53. Мангейм К. Идеология и утопия. М.,1994.

54. Милс Р. Властвующая элита. М., 1959.

55. Морозов В. Історія української суспільно-політичної думки / В. Морозов. – К.: КНЕУ, 2006. – 180 с.

56. Очерки по истории выборов и избирательного права. – М.: Калуга: фонд «Символ», 1997. – 247с.

57. Платон. Государство. Соч. в 3-х т. М., 1971. — Т. 3. — Ч. I. — Кн. 5,8.

58. Политология: Энциклопедический словарь. М., 1993.

59. Посібник з організаційних та правових питань виборчої кампанії [Текст] : інформаційно - методичні матеріали. – К. : Виборчий штаб НДП, 1997. – 70 с.

60. Почепцов, Г. Г. Как становятся президентами: избирательные технологии XX века [Текст] / Г. Г. Почепцов. – К. : Т-во Знання, КОО, 1999. – 380 с. – (Человек и общество на пороге XXI столетия). –

61. Правова система України: історія, стан та перспективи [Текст] : у 5 т. / голова редкол. вид. В. Я. Тацій ; Академія правових наук України. - Х. : Право, 2008 . - Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / Ю. П. Битяк [та ін.] ; заг. ред. Ю. П. Битяк. - Х. : [б.в.], 2008. - 574 с.

62. Простова, О. І. Технології політичних процесів [Текст] / О. І. Простова. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. – 112с. – (Методична серія ; Вип. 232). – 25грн 90коп.

63. Сирота Н.М. Современные политические идеологии. – СПб., 1995;

64. Соловьев А. Политология. Политическая теория и политические технологии. М., 2000.

65. Сучасна західна політологія : Короткий нарис історії і теорії. – К., 1991;

66. Сучасний виборчий PR: навч. пос. / Під ред. Лісничого В. та ін. Еврика, 2001.

67. Таагепера Р. Описание избирательных систем / Р. Таагепера, М. Шугарт // Полис. – 1997. - №3. – С. 114-137.

68. Технологии политической власти [Текст] : (зарубежный опыт). – К. : Высшая школа, 1994. – 263 с.

69. Турчин Я. Б. Отто Эйхельман: постать на зламі століть. Політологічний дискурс / Я.Б. Турчин. – Львів : вид-во Львівської політехніки, 2010. – 520 с.

70. Фесенко, А. М. Технології політичного процесу [Текст] : Методичні рекомендації / А. М. Фесенко. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2004. – 56с. – (Методична серія ; Вип.№2).

71. Хантіггтон С. Зіткнення цивілізацій // Філософська і соціо-логічна думка. — 1996. — № 1—2.

72. Хімченко, О. Г. Будівництво та функціонування політичних партій [Текст] : Навч.посібник для вузів / О. Г. Хімченко. – Миколаїв : Возможности Кіммерії, 2003. – 107с. – 7грн.30коп.

73. Хімченко, О. Г. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства [Текст] : Навч. посібник для вузів / О. Г. Хімченко. – К. : Професіонал, 2006. – 208с.

74. Хімченко, О. Г. Проектування стратегії та тактики виборчих кампаній [Текст] : Навч. посібник для вузів / О. Г. Хімченко. – Миколаїв : Видавець Ганна Гінкул, 2003. – 128с.
75. Циганков П.А. Міжнародні відносини як особливий різновид суспільних відносин // Політологічні читання, — 1992. — №2.
76. Чиркин В. Конституционное право зарубежных стран / В. Чиркин. – М., 2005. – 669 с.
77. Шведа Ю. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні / Ю. Шведа. – Львів, 2010. – 462 с.
78. Шведа Ю.Р. Теорія політичної партії і партійних систем. Л. 2004.
79. Ясперс К. Будущий мировой порядок // Век XX и мир. — 1990. — № 9
80. Grilli Di Cortona P. Evaluation and optimization of electoral systems / P. Grilli Di Cortona, C. Manzi, A. Pennisi, F. Ricca, B. Simeone. – SIAM, 1999. – 230 p.
81. PARLINE database on national parliaments. – INTER-PARLIAMENTARY UNION. – Режим доступу : <http://www.ipu.org/parline-e/parlinesearch.asp>
82. Reynolds A. Electoral System Design: The New International Idea Handbook / A.Reynolds, B. Reilly, A. Ellis. – Stockholm : International Idea, 2005. – 223 p.
83. Shugart M. Electoral engineering: voting rules and political behavior / M. Shugart, M. Wattenberg. – Oxford, England : Oxford University Press, 2001. – 656 p.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

Загальна теорія політики

1. Характеристика методів і функцій політичної науки.
2. Причини виникнення політики як самостійної сфери життєдіяльності людини та суспільства.
3. Основні групи визначень поняття політики. Відмінності наукових визначень від побутових.
4. Структура політики та рівні її існування.
5. Функції політики в суспільстві.
6. Межі політики та її роль в розвитку суспільства.
7. Характеристика теологічної, біологічної та міфологічної концепцій влади.
8. Біхевіористська концепція та психологічні інтерпретації влади.
9. Соціологічний підхід та структурно-функціональна концепція влади.
10. Конфліктологічна теорія влади.
11. Дуалістична концепція влади.
12. Розвиток форм влади.
13. Політична влада, її складові, форми та характерні риси.
14. Типології політичних систем.
15. Особливості та проблеми розвитку політичної системи України.
16. Держава – центральний інститут організації суспільства. Її сутність.
17. Сутність правової соціальної держави.
18. Поняття політичної партії, походження і сутність.
19. Поняття еліти в політиці: еволюція теорії.
20. Політичне лідерство.
21. Світові політичні ідеології. Їх характеристика.
22. Групи інтересів: поняття, структура, функції і типи.
23. Поняття політичної системи та політичного режиму.
24. Основні підходи в політичній теорії до визначення поняття “держави”. Загальні ознаки держави.
25. Політичні партії як інститути політичної системи.
26. Громадські організації і рухи, форми їхньої участі в політичному житті.
27. Поняття політичної соціалізації.
28. Політична свідомість: сутність, структура, види.
29. Політика та міжнародні відносини.
30. Зміст та принципи міжнародної політики.

Історія зарубіжних та вітчизняних політичних вчень

1. Поняття і структура політичних доктрин.
2. Політична ідеологія Стародавньої Індії (брахманізм, буддизм).
3. Політична думка Стародавнього Китаю (даосизм, конфуціанство, моїзм).
4. Розвиток демократичних вчень у Стародавній Греції (Протагор, Горгій, Антифон).
5. Політичне вчення Платона.
6. Політичне вчення Аристотеля.
7. Н.Макіавеллі про державу і політику.
8. Політичні ідеї Реформації XVI ст. (М.Лютер, Т.Мюнцер, Ж.Кальвін).
9. Вчення Дж. Локка про державу і право.
10. Політичні погляди Вольтера(XVIII ст.).
11. Політичні погляди О.Конта (XIX ст.).
12. Політичні ідеї просвітників 30-40-х рр. XIX ст. П.Чаадаєв. Т.Грановський.
13. Вчення А.Герцена (XIX ст.).
14. Концепції лібералізму у XX ст.
15. Консервативні теорії XX ст. про державу, суспільство та владу.
16. Становлення і розвиток політичної думки в епоху Київської Русі: історичне та світоглядне тло.
17. «Повчання» Володимира Мономаха як політичний заповіт.
18. Ідея політичного об'єднання українських земель у творі «Слово о полку Ігоровім»
19. Галицько-Волинське князівство в історії української державності.
20. Чинники впливу на розвиток політичної думки на українських землях у другій половині XVI ст.
21. Державницька концепція Б. Хмельницького.
22. Політичні ідеї українських гетьманів (І. Мазепа, П. Орлик).
23. Витоки українського національного відродження XIX ст.
24. Політична програма Кирило-Мефодіївського товариства.
25. Політична позиція Т. Шевченка та його внесок у формування політичних поглядів кирило-мефодіївців.
26. Характеристика суспільно-політичних поглядів М. Костомарова.
27. Історичні умови розвитку політичної думки на зламі XIX–XX століть.
28. Політична думка України періоду десталінізації.
29. Основні напрями досліджень вітчизняної політичної науки.
30. Здобутки та проблеми розвитку української політичної науки на новітньому етапі.

Технології політичних процесів

1. Політичний процес: діалектика динамічного та статичного аспектів.
2. Політична система та її взаємозв'язки з іншими підсистемами суспільства.
3. Зміст, структура й основні чинники політичного процесу.
4. Політичні суб'єкти та інтереси.
5. Процес представництва соціально-політичних інтересів і загальні можливості застосування політичного менеджменту.
6. Планування політичної діяльності: стратегія і тактика.
7. Місце політичних технологій у політичному менеджменті та політичному процесі.
8. Маркетинговий підхід як ключ до складання політичних технологій: інформація, аналітика, планування.
9. Концепція політичного менеджменту та політичного маркетингу.
10. Методи прийняття управлінських рішень.
11. Категоріальний апарат дослідження суспільних перетворень.
12. Механізм делегування, соціальне та політичне представництво в умовах демократичного режиму.
13. Роль політичних партій, суспільно-політичних рухів і груп інтересів: безпосереднє та функціональне представництво.
14. Технології проведення масових політичних акцій в контексті тиску на владні структури та завоювання громадської думки.
15. PR та його місце в системі представництва групових інтересів.
16. Лобіювання групових інтересів у політичній системі: основні підходи, принципи, технології.
17. Політичний конфлікт як складова частина політичного процесу: проблема протиріччя інтересів та цінностей.
18. Політичний менеджмент: сутність та основні підходи до розуміння.
19. Технології психологічного впливу на масову аудиторію.
20. Технологія складання виборчої програми.
21. Установка та адресна група у виборчій конкуренції.
22. Теорія політичної комунікації як наукова основа технологій інформаційного впливу.
23. Основні принципи та напрямки передвиборчої агітації.
24. Пропаганда, реклама, паблік рілейшнз у виборчих кампаніях.
25. Маніпулятивні технології у виборчих кампаніях.
26. Підготовка та проведення рекламної агітаційної кампанії.
27. Технології формування та використання політичного іміджу у виборчій кампанії.
28. Засоби масової комунікації та їх вплив на політичні процеси сучасності.
29. Особливості використання телебачення у сучасних виборчих кампаніях.
30. Телевізійні маніпулятивні методики і технології у виборчих кампаніях.

Виборчі системи держав світу

1. Виборче законодавство Австрії.
2. Виборче законодавство Бразилії.
3. Виборче законодавство Великобританії.
4. Виборче законодавство Італії.
5. Виборче законодавство Канади.
6. Виборче законодавство Китаю.
7. Виборче законодавство Німеччини.
8. Виборче законодавство США.
9. Виборче законодавство Франції.
10. Виборче законодавство щодо виборів народних депутатів України.
11. Виборче законодавство щодо виборів Президента України.
12. Виборче законодавство щодо місцевих виборів в Україні.
13. Виборча система обмеженого голосу. Характеристика, переваги та вади.
14. Двораундова мажоритарна система. Характеристика, переваги та вади.
15. Змішана зв'язна виборча система. Характеристика, переваги та вади.
16. Змішана незв'язна виборча система. Характеристика, переваги та вади.
17. Ідея представництва та теорії представництва.
18. Мажоритарна система альтернативного голосу. Характеристика, переваги та вади.
19. Мажоритарна система блокового голосування. Характеристика, переваги та вади.
20. Мажоритарна система відносної більшості. Характеристика, переваги та вади.
21. Міжнародні стандарти проведення демократичних виборів: основні документи і норми.
22. Поняття «виборчого бюлетеня». Характеристика та різновиди.
23. Поняття «виборчого права». Активне та пасивне виборче право. Виборчий корпус.
24. Поняття «виборчого процесу». Основні стадії виборчого процесу.
25. Поняття «виборчого списку». Характеристика та різновиди.
26. Поняття «виборчого цензу». Характеристика та різновиди цензів.
27. Поняття «виборчої системи». Параметризація виборчих систем.
28. Принципи проведення демократичних виборів.
29. Функції виборів в демократичних суспільствах.
30. Методи фальсифікації виборів та боротьба з ними.

АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН
за рівнем вищої освіти «Бакалавр»

*галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
зі спеціальності 052 «Політологія»*

*галузі знань 0301 «Соціально-політичні науки»
напрямку підготовки 6.030104 «Політологія»*

Білет № 1.

1. Характеристика методів і функцій політичної науки.
2. Поняття і структура політичних доктрин.
3. Політичний процес: діалектика динамічного та статичного аспектів.
4. Виборче законодавство Австрії.

Білет № 2.

1. Причини виникнення політики як самостійної сфери життєдіяльності людини та суспільства.
2. Політична ідеологія Стародавньої Індії (брахманізм, буддизм).
3. Політична система та її взаємозв'язки з іншими підсистемами суспільства.
4. Виборче законодавство Бразилії.

Білет № 3.

1. Основні групи визначень поняття політики. Відмінності наукових визначень від побутових.
2. Політична думка Стародавнього Китаю (даосизм, конфуціанство, моїзм).
3. Зміст, структура й основні чинники політичного процесу.
4. Виборче законодавство Великобританії.

Білет № 4.

1. Структура політики та рівні її існування.
2. Розвиток демократичних вчень у Стародавній Греції (Протагор, Горгій, Антифон).
3. Політичні суб'єкти та інтереси.
4. Виборче законодавство Італії.
- 5.

Білет № 5.

1. Функції політики в суспільстві.
2. Політичне вчення Платона.
3. Процес представництва соціально-політичних інтересів і загальні можливості застосування політичного менеджменту.
4. Виборче законодавство Канади.

Білет № 6.

1. Межі політики та її роль в розвитку суспільства.
2. Політичне вчення Аристотеля.
3. Планування політичної діяльності: стратегія і тактика.
4. Виборче законодавство Китаю.

Білет № 7.

1. Характеристика теологічної, біологічної та міфологічної концепцій влади.
2. Н.Макіавеллі про державу і політику.
3. Місце політичних технологій у політичному менеджменті та політичному процесі.

4. Виборче законодавство Німеччини.

Білет № 8.

1. Біхевіористська концепція та психологічні інтерпретації влади.
2. Політичні ідеї Реформації XVI ст. (М.Лютер, Т.Мюнцер, Ж.Кальвін).
3. Маркетинговий підхід як ключ до складання політичних технологій: інформація, аналітика, планування.
4. Виборче законодавство США.

Білет № 9.

1. Соціологічний підхід та структурно-функціональна концепція влади.
2. Вчення Дж. Локка про державу і право.
3. Концепція політичного менеджменту та політичного маркетингу.
4. Виборче законодавство Франції.

Білет № 10.

1. Конфліктологічна теорія влади.
2. Політичні погляди Вольтера (XVIII ст.).
3. Методи прийняття управлінських рішень.
4. Виборче законодавство щодо виборів народних депутатів України.

Білет № 11.

1. Дуалістична концепція влади.
2. Політичні погляди О.Конта (XIX ст.).
3. Категоріальний апарат дослідження суспільних перетворень.
4. Виборче законодавство щодо виборів Президента України.

Білет № 12.

1. Розвиток форм влади.
2. Політичні ідеї просвітників 30-40-х рр. XIX ст. П.Чаадаєв. Т.Грановський.
3. Механізм делегування, соціальне та політичне представництво в умовах демократичного режиму.
4. Виборче законодавство щодо місцевих виборів в Україні.

Білет № 13.

1. Політична влада, її складові, форми та характерні риси.
2. Вчення А.Герцена (XIX ст.).
3. Роль політичних партій, суспільно-політичних рухів і груп інтересів: безпосереднє та функціональне представництво.
4. Виборча система обмеженого голосу. Характеристика, переваги та вади.

Білет № 14.

1. Типології політичних систем.
2. Концепції лібералізму у XX ст.
3. Технології проведення масових політичних акцій в контексті тиску на владні структури та завоювання громадської думки.
4. Двораундова мажоритарна система. Характеристика, переваги та вади.

Білет № 15.

1. Особливості та проблеми розвитку політичної системи України.
2. Консервативні теорії XX ст. про державу, суспільство та владу.
3. PR та його місце в системі представництва групових інтересів.

4. Змішана зв'язна виборча система. Характеристика, переваги та вади.

Білет № 16.

1. Держава – центральний інститут організації суспільства. Її сутність.
2. Становлення і розвиток політичної думки в епоху Київської Русі: історичне та світоглядне тло.
3. Лобіювання групових інтересів у політичній системі: основні підходи, принципи, технології.
4. Змішана незв'язна виборча система. Характеристика, переваги та вади.

Білет № 17.

1. Сутність правової соціальної держави.
2. «Повчання» Володимира Мономаха як політичний заповіт.
3. Політичний конфлікт як складова частина політичного процесу: проблема протиріччя інтересів та цінностей.
4. Ідея представництва та теорії представництва.

Білет № 18.

1. Поняття політичної партії, походження і сутність.
2. Ідея політичного об'єднання українських земель у творі «Слово о полку Ігоровім».
3. Політичний менеджмент: сутність та основні підходи до розуміння.
4. Мажоритарна система альтернативного голосу. Характеристика, переваги та вади.

Білет № 19.

1. Поняття еліти в політиці: еволюція теорії.
2. Галицько-Волинське князівство в історії української державності.
3. Технології психологічного впливу на масову аудиторію.
4. Мажоритарна система блокового голосування. Характеристика, переваги та вади.

Білет № 20.

1. Політичне лідерство.
2. Чинники впливу на розвиток політичної думки на українських землях у другій половині XVI ст.
3. Технологія складання виборчої програми.
4. Мажоритарна система відносної більшості. Характеристика, переваги та вади.

Білет № 21.

1. Світові політичні ідеології. Їх характеристика.
2. Державницька концепція Б. Хмельницького.
3. Установка та адресна група у виборчій конкуренції.
4. Міжнародні стандарти проведення демократичних виборів: основні документи і норми.

Білет № 22.

1. Групи інтересів: поняття, структура, функції і типи.
2. Політичні ідеї українських гетьманів (І. Мазепа, П. Орлик).
3. Теорія політичної комунікації як наукова основа технологій інформаційного впливу.
4. Поняття «виборчого бюлетеня». Характеристика та різновиди.

Білет № 23.

1. Поняття політичної системи та політичного режиму.
2. Витоки українського національного відродження XIX ст.
3. Основні принципи та напрямки передвиборчої агітації.

4. Поняття «виборчого права». Активне та пасивне виборче право. Виборчий корпус.

Білет № 24.

1. Основні підходи в політичній теорії до визначення поняття “держава”. Загальні ознаки держави.
2. Політична програма Кирило-Мефодіївського товариства.
3. Пропаганда, реклама, публік рілейшнз у виборчих кампаніях.
4. Поняття «виборчого процесу». Основні стадії виборчого процесу.

Білет № 25.

1. Політичні партії як інститути політичної системи.
2. Політична позиція Т. Шевченка та його внесок у формування політичних поглядів кирило-мефодіївців.
3. Маніпулятивні технології у виборчих кампаніях.
4. Поняття «виборчого списку». Характеристика та різновиди.

Білет № 26.

1. Громадські організації і рухи, форми їхньої участі в політичному житті.
2. Характеристика суспільно-політичних поглядів М. Костомарова.
3. Підготовка та проведення рекламної агітаційної кампанії.
4. Поняття «виборчого цензу». Характеристика та різновиди цензів.

Білет № 27.

1. Поняття політичної соціалізації.
2. Історичні умови розвитку політичної думки на зламі XIX–XX століть.
3. Технології формування та використання політичного іміджу у виборчій кампанії.
4. Поняття «виборчої системи». Параметризація виборчих систем.

Білет № 28.

1. Політична свідомість: сутність, структура, види.
2. Політична думка України періоду десталінізації.
3. Засоби масової комунікації та їх вплив на політичні процеси сучасності.
4. Принципи проведення демократичних виборів.

Білет № 29.

1. Політика та міжнародні відносини.
2. Основні напрями досліджень вітчизняної політичної науки.
3. Особливості використання телебачення у сучасних виборчих кампаніях.
4. Функції виборів в демократичних суспільствах.

Білет № 30.

1. Зміст та принципи міжнародної політики.
2. Здобутки та проблеми розвитку української політичної науки на новітньому етапі.
3. Телевізійні маніпулятивні методики і технології у виборчих кампаніях.
4. Методи фальсифікації виборів та боротьба з ними.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 - 100	відмінно	A	Відмінно (відмінна відповідь лише з незначною кількістю помилок)
82 – 89	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75 - 81	добре	C	Добре (в загальному вірна відповідь з певною кількістю суттєвих помилок)
67 – 74	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60 - 66	задовільно	E	Достатньо (відповідь задовольняє мінімальним критеріям)
35 – 59	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання в цьому навчальному році)
1 - 34	незадовільно	F	Незадовільно